

Jak osiągnąć sukces zawodowy?

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

20 lat Fundacji CBOS 1997-2017

Od 11 kwietnia 1997 r., od wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej, **CBOS DZIAŁA JAKO FUNDACJA.**

Dwadzieścia lat w życiu politycznym, społecznym i w życiu fundacji to dużo. Wiele się przez ten czas zdarzyło.

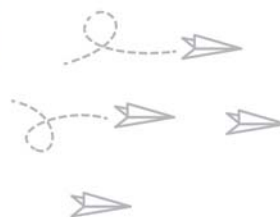
CBOS ZREALIZOWAŁ

836
badań

REZULTATY BADAŃ STATUTOWYCH UDOSTĘPNILIŚMY
SPOŁECZEŃSTWU, MEDIOM, INSTYTUCJOM PUBLICZNYM
I ORGANOM PAŃSTWOWYM W POSTACI

3735
komunikatów

PRACOWAŁO DLA NAS

3600
ankieterów

PRZEBADALIŚMY PONAD

1 000 000
respondentów

Naszym czytelnikom, naszym respondentom i sobie życzymy kolejnych lat owocnych i inspirujących badań, upowszechniania płynącej z nich wiedzy o społeczeństwie, a także popularyzacji dorobku fundacji CBOS.

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W niedawno wydanym komunikacie¹ przedstawiliśmy aspiracje edukacyjne Polaków, a także ich opinie dotyczące wartości dyplomu wyższej uczelni na rynku pracy. Jako uzupełnienie tej tematyki, w majowym badaniu² zadaliśmy również pytanie o to, co tak naprawdę decyduje o sukcesie zawodowym. Większość respondentów uważa, że ukończenie studiów w istotny sposób wpływa na pozycję na rynku pracy. Jak jednak ten czynnik sytuuje się pośród innych? Pytaliśmy także o konkretne wybory zawodowe, o to, jakiego zawodu respondenci pragnęliby dla swoich dzieci.

CO DECYDUJE O SUKCESIE ZAWODOWYM?

Z odpowiedzi ankietowanych wynika, że hierarchia czynników wpływających na sukces na rynku pracy nie zmieniła się od czerwca 2013 roku, kiedy poprzednio badaliśmy tę tematykę³. Wciąż za najważniejsze uznawane są kompetencje czysto merytoryczne – wiedza i umiejętności. Jest to odpowiedź wybierana przez zdecydowanie największy odsetek respondentów (59%). Drugim z najważniejszych czynników okazuje się solidna, rzetelna praca (41%), a trzecim – wykształcenie (33%). Znacznie mniejszy odsetek respondentów za kluczowe dla sukcesu zawodowego uznaje znajomości (18%), własną inicjatywę i przedsiębiorczość (18%) lub przypadek (11%).

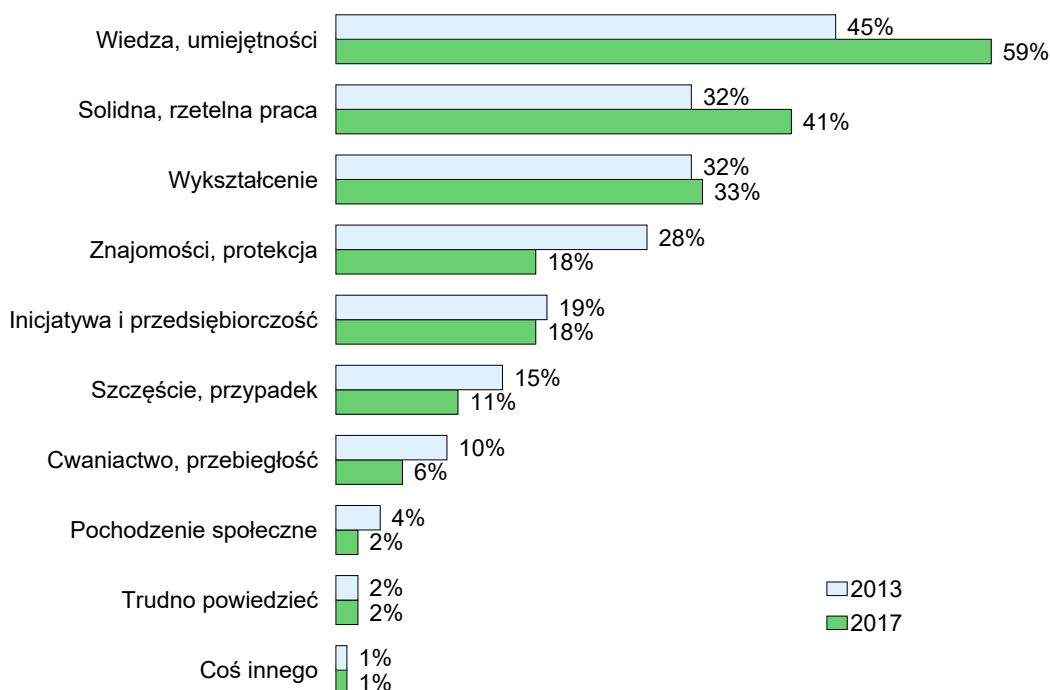
Chociaż nie zmieniła się hierarchia czynników sukcesu, można zaobserwować istotne różnice w porównaniu do wyników badania sprzed czterech lat. Znacząco wzrósł odsetek respondentów wskazujących jako najważniejsze determinanty sukcesu zawodowego wiedzę i umiejętności (aż o 14 punktów procentowych), a także rzetelną pracę (o 9 punktów). Zmalało z kolei przekonanie o roli znajomości (o 10 punktów) oraz szczęścia (o 4 punkty).

¹ Komunikat CBOS „Czy warto się kształcić?”, maj 2017 (oprac. A. Głowacki).

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (324) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganą komputerowo (CAPI) w dniach 5–14 maja 2017 roku na liczącej 1034 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

³ Komunikat CBOS „Wykształcenie ma znaczenie?”, lipiec 2013 (oprac. N. Hipsz).

RYS. 1. Co, w Pana(i) ocenie, ma największy wpływ na sukces zawodowy?

Odsetki nie sumują się do stu, ponieważ badani mogli wybrać dwie odpowiedzi

Można także zaobserwować interesujące różnice w odpowiedziach badanych o różnym statusie społecznym. Respondenci posiadający wyższe wykształcenie i uzyskujący najwyższe dochody *per capita* zdecydowanie rzadziej niż inni wśród najważniejszych czynników decydujących o sukcesie wymieniają wykształcenie. Jest to zgodne z obserwacją, że w przypadku lepiej płatnych zawodów posiadanie dyplomu wyższej uczelni w coraz większym stopniu staje się „barierą wejścia”, zauważalną przede wszystkim dla osób niespełniających tego warunku. Badani należący do tych grup znacznie częściej zwracają za to uwagę na rolę własnej inicjatywy i przedsiębiorczości (zob. tabelę aneksową 1).

WYMARZONE ZAWODY DLA DZIECI

Jakie profesje gwarantują, według badanych, najlepsze perspektywy zawodowe? Aby to sprawdzić, zapytaliśmy, jakich zawodów pragnęliby oni dla swoich dzieci. Pytanie zadawane było niezależnie od tego, czy respondenci rzeczywiście posiadają córkę lub syna, dla części z nich było to więc pytanie o charakterze projekcyjnym.

Podobnie jak przed ośmioma laty, kiedy poprzednio badaliśmy tę kwestię⁴, najpopularniejszym wyborem są zawody medyczne (tę grupę zawodów wskazuje 34% badanych), a szczególnie lekarskie (28%)⁵. Na drugim miejscu plasują się zajęcia techniczne (wymagające wykształcenia politechnicznego lub technicznego), a na trzecim – prawnicze. Popularnym wyborem są także zawody związane z wykształceniem informatycznym, matematycznym i przyrodniczym (w praktyce ta kategoria została właściwie całkowicie zdominowana przez zajęcia związane z branżą IT).

		CBOS
Jakiego zawodu pragną(ę)ł(a)by Pan(i) dla córki/syna?		
Zawody medyczne		34%
Zawody wymagające studiów politechnicznych lub wykształcenia technicznego		21%
Zawody prawnicze		16%
Zawody związane z wykształceniem informatycznym, matematycznym i przyrodniczym		13%
Zawody związane z wykształceniem pedagogicznym, społeczno-politycznym i humanistycznym		8%
Zawody rzemieślnicze i robotnicze		8%
Zawody ekonomiczno-handlowe		7%
Zawody mundurowe – wojskowy, policjant, celnik, strażak		7%
Przedsiębiorca, właściciel firmy, biznesmen, menedżer, prezes, dyrektor		5%
Zawody urzędnicze, związane z administracją (również rządową)		4%
Zawody związane ze sportem, turystyką		4%
Zawody artystyczne		2%
Zawody rolnicze i związane z ochroną środowiska		2%
Polityk, poseł		2%
Naukowiec, wykładowca na wyższej uczelni		1%
Inne		2%
Odpowiedzi opisowe		5%
Wybór zawodu należy do córki/syna		7%
Trudno powiedzieć		23%

Badani pytani byli osobno o zawód dla córki i dla syna. W tabeli przedstawiono zagregowane odpowiedzi. Odsetki nie sumują się do stu, ponieważ badani mogli wymienić więcej niż jeden zawód.

⁴ Komunikat CBOS „Aspiracje zawodowe Polaków”, czerwiec 2009 (oprac. B. Wciórka).

⁵ Aby zachować porównywalność wyników, odpowiedzi zostały zakodowane zgodnie z klasyfikacją zawodów używaną we wcześniejszych badaniach.

Jakiego zawodu pragną(ę)ł(a)by Pan(i) dla córki/syna?

Zawody medyczne,	34%
w tym	
- lekarz – ogólnie i różnych specjalności	28%
- dentysta	3%
- pielęgniarka	2%
- lekarz weterynarii	2%
- farmaceuta	1%
- rehabilitant, fizjoterapeuta, fizykoterapeuta i inne	1%
Zawody wymagające studiów politechnicznych lub wykształcenia technicznego,	21%
w tym	
- technik, mechanik, kierowca	8%
- konstruktor, elektronik, geodeta, lotnik	5%
- inżynier – ogólnie	4%
- architekt	4%
- inżynier budownictwa	2%
Zawody prawnicze,	16%
w tym	
- prawnik – ogólnie	12%
- adwokat, sędzia, prokurator	4%
Zawody związane z wykształceniem informatycznym, matematycznym, i przyrodniczym	13%
w tym	
- informatyk, programista	13%
Zawody związane z wykształceniem pedagogicznym, społeczno-politycznym i humanistycznym,	8%
w tym	
- nauczyciel, pedagog	6%
- lingwista, tłumacz	1%
- dziennikarz	1%
Zawody rzemieślnicze i robotnicze	8%
Zawody ekonomiczno-handlowe,	7%
w tym	
- ekonomista	2%
- bankowiec, finansista	2%
- księgowy	2%
- handlowiec, sprzedawca	1%
Zawody mundurowe – wojskowy, policjant, celnik, strażak	7%
Przedsiębiorca, właściciel firmy, biznesmen, menedżer, prezes, dyrektor,	5%
w tym	
- menedżer, prezes, dyrektor	2%
- przedsiębiorca, właściciel firmy, biznesmen	2%
Zawody urzędnicze, związane z administracją (również rządową)	4%
Zawody związane ze sportem, turystyką	4%

Badani pytani byli osobno o zawód dla córki i dla syna. W tabeli przedstawiono zagregowane odpowiedzi
 Pominięto grupy zawodów wskazane przez mniej niż 4% respondentów łącznie
 Odsetki nie sumują się do stu, ponieważ badani mogli wymienić więcej niż jeden zawód

W porównaniu do roku 2009 mniejszy odsetek badanych wybiera obecnie zawody wymagające wykształcenia pedagogicznego, społeczno-politycznego lub humanistycznego (o 5 punktów procentowych mniej wskazań niż w kwietniu 2009 roku), a także ekonomiczno-handlowego (o 6 punktów mniej).

Konkretnym zawodem, którego badani najczęściej pragnęliby dla swoich dzieci, jest lekarz. Znaczna część wymienia także informatyka (13%) i prawnika (12%).

ASPIRACJE DOTYCZĄCE CÓRKI I SYNA

Pytanie o aspiracje zawodowe zadawane było osobno w odniesieniu do syna i do córki. Okazuje się, że płeć dziecka w bardzo dużym stopniu różnicuje odpowiedzi. W popularności medycyny udział mają przede wszystkim preferencje dotyczące córek – 24% badanych chciałoby, by ich córka została lekarką; podobne życzenie wobec syna wyraża jedynie 9% respondentów. Odwrotnie jest w przypadku zawodów technicznych – 19% wybiera je jako odpowiednią drogę zawodową dla syna wobec jedynie 5% w przypadku córki – oraz matematyczno-przyrodniczych – 13% dla syna i tylko 3% dla córki.

Grupy zawodów	Aspiracje zawodowe dotyczące		
	dzieci	córki	syna
Zawody medyczne	34%	30%	11%
Zawody wymagające studiów politechnicznych lub wykształcenia technicznego	21%	5%	19%
Zawody prawnicze	16%	8%	10%
Zawody związane z wykształceniem informatycznym, matematycznym i przyrodniczym	13%	3%	13%
Zawody związane z wykształceniem pedagogicznym, społeczno-politycznym i humanistycznym	8%	7%	1%
Zawody rzemieślnicze i robotnicze	8%	5%	4%
Zawody ekonomiczno-handlowe	7%	6%	2%
Zawody mundurowe – wojskowy, policjant, celnik, strażak	7%	1%	6%
Przedsiębiorca, właściciel firmy, biznesmen, menedżer, prezes, dyrektor	5%	2%	4%
Zawody urzędnicze, związane z administracją (również rządową)	4%	3%	1%
Zawody związane ze sportem, turystyką	4%	1%	3%
Zawody artystyczne	2%	1%	1%
Zawody rolnicze i związane z ochroną środowiska	2%	1%	2%
Polityk, poseł	2%	1%	2%
Naukowiec, wykładowca na wyższej uczelni	1%	1%	1%
Inne	2%	1%	1%
Odpowiedzi opisowe	5%	4%	3%
Wybór zawodu należy do córki/syna	7%	6%	6%
Trudno powiedzieć	23%	19%	16%

Odsetki nie sumują się do stu, ponieważ badani mogli wymienić więcej niż jeden zawód

Medycyna jest zdecydowanie dominującym wyborem dla kobiet – aż 30% badanych chciałoby, by ich córka wybrała karierę w tej dziedzinie. Na drugim miejscu sytuują się zawody prawnicze, wybierane przez znacznie mniejszy odsetek respondentów (8%). Spośród innych zawodów relatywnie często wymieniany jest też zawód nauczycielki (6%).

		CBOS
Aspiracje zawodowe dotyczące córki		
Zawody medyczne,		
w tym		30%
- lekarz – ogólnie i różnych specjalności		24%
- dentysta		3%
- pielęgniarka		2%
- farmaceuta		1%
- lekarz weterynarii		1%
Zawody prawnicze,		
w tym		8%
- prawnik – ogólnie		6%
- adwokat, sędzia, prokurator		2%
Zawody związane z wykształceniem pedagogicznym, społeczno-politycznym i humanistycznym,		
w tym		7%
- nauczyciel, pedagog		6%
- lingwista, tłumacz		1%
Zawody ekonomiczno-handlowe,		
w tym		6%
- ekonomista		2%
- księgowy		2%
- bankowiec, finansista		1%
- handlowiec, sprzedawca		1%
Zawody wymagające studiów politechnicznych lub wykształcenia technicznego,		
w tym		5%
- architekt		2%
- inżynier – ogólnie		1%
- konstruktor, elektronik, geodeta, lotnik		1%
- inżynier budownictwa		1%
Zawody urzędnicze, związane z administracją (również rządową)		3%
Zawody związane z wykształceniem informatycznym, matematycznym i przyrodniczym,		
w tym		3%
- informatyk, programista		3%
Zawody rzemieślnicze i robotnicze		5%

Pominięto grupy zawodów wskazane przez mniej niż 4% badanych

Odsetki nie sumują się do stu, ponieważ badani mogli wymienić więcej niż jeden zawód

W przypadku preferencji dotyczących synów, żadna z grup zawodów nie osiąga podobnej popularności, jak medycyna w przypadku córek. Cztery rodzaje profesji zyskują co najmniej 10% wskazań: zawody techniczne (19%), matematyczno-przyrodnicze (13%), medyczne (11%) i prawnicze (10%). Najczęściej wskazywane zawody dla mężczyzn to informatyk (12%), lekarz (9%), prawnik (7%) i technik (a także mechanik, kierowca – 7%).

		CBOS
Aspiracje zawodowe dotyczące syna		
Zawody wymagające studiów politechnicznych lub wykształcenia technicznego,		19%
w tym		
- technik, mechanik, kierowca		7%
- inżynier – ogólnie		4%
- konstruktor, elektronik, geodeta, lotnik		4%
- architekt		2%
- inżynier budownictwa		1%
<hr/>		
Zawody związane z wykształceniem informatycznym, matematycznym i przyrodniczym,		13%
w tym		
- informatyk, programista		12%
<hr/>		
Zawody medyczne,		11%
w tym		
- lekarz – ogólnie i różnych specjalności		9%
- dentysta		1%
- lekarz weterynarii		1%
<hr/>		
Zawody prawnicze,		10%
w tym		
- prawnik – ogólnie		7%
- adwokat, sędzia, prokurator		2%
<hr/>		
Zawody mundurowe – wojskowy, policjant, celnik, strażak		6%
<hr/>		
Zawody rzemieślnicze i robotnicze		4%

Pominięto grupy zawodów wskazane przez mniej niż 4% badanych

Odsetki nie sumują się do stu, ponieważ badani mogli wymienić więcej niż jeden zawód

Polacy są przekonani, że do odniesienia sukcesu zawodowego konieczne są przede wszystkim wiedza i umiejętności (zdobywane niekoniecznie w toku formalnej edukacji) oraz własna praca, a także (w nieco mniejszym stopniu) wykształcenie. W ciągu ostatnich lat wzrosło przekonanie, że sukces zależy przede wszystkim od osobistych cech, a w mniejszym stopniu od czynników zewnętrznych, np. od znajomości.

Wciąż za dziedzinę z najlepszymi perspektywami uznawana jest medycyna, szczególnie w przypadku kobiet. Z kolei dla swoich synów badani pragnęliby przede wszystkim kariery informatyka lub technika. Te preferencje nie różnią się w dużym stopniu od aspiracji wyrażanych osiem lat temu.

Opracował
Antoni GŁOWACKI

A N E K S

Tabela 1

		Co, w Pana(i) ocenie, ma największy wpływ na sukces zawodowy?										Liczba osób
		Wiedza, umiejętności	Solidna, rzetelna praca	Inicjatywa i przedsiębiorczość	Wykształcenie	Znajomości, protekcja	Pochodzenie społeczne	Szczęście, przypadek	Cwaniactwo, przebiegłość	Coś innego	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		59	41	18	33	18	2	11	6	1	2	1034
Płeć	Mężczyźni	61	42	16	30	19	3	10	8	1	1	487
	Kobiety	57	41	19	36	18	1	12	5	1	2	547
Wiek	18–24 lata	66	45	13	30	20	4	10	11	1		80
	25–34	58	41	23	25	20	3	14	7	1	1	201
	35–44	63	37	27	30	20	1	12	3	1	1	194
	45–54	59	41	18	28	20	1	15	6	1	2	156
	55–64	62	37	16	41	17	1	9	5	0	2	187
	65 lat i więcej	49	48	9	42	15	1	8	7	0	3	215
Miejsce zamieszkania	Wieś	56	45	12	38	18	2	10	5	1	2	410
	Miasto do 19 999	62	37	19	27	23	2	12	7		2	135
	20 000 – 99 999	64	37	21	34	18	2	8	5	1	2	219
	100 000 – 499 999	58	44	21	32	13	2	12	8	1	1	173
	500 000 i więcej mieszk.	56	35	27	24	23	1	22	9	3		96
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	48	49	4	47	10	2	11	4	1	4	205
	Zasadnicze zawodowe	61	47	9	40	18	1	7	5	0	2	253
	Średnie	64	37	17	30	23	2	12	9	1	1	316
	Wyższe	59	34	39	20	20	3	15	6	1	1	259
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	60	40	41	17	17	3	15	5		1	122
	Średni personel, technicy	62	42	17	23	15	7	18	9	3	2	45
	Pracownicy adm.-biurowi	59	33	31	19	24	1	21	9			65
	Pracownicy usług	53	37	24	20	33	5	13	7			62
	Robotnicy wykwalifikowani	65	46	14	31	16	3	7	4		1	105
	Robotnicy niewykwalifik.	50	53	5	34	23	1	15	5	3		35
	Rolnicy	67	36	9	42	16		15	5			56
	Pracujący na własny rach.	62	44	30	16	18	1	11	7	8		55
	Bezrobotni	57	45	15	46	16		3	7	1	3	40
	Emeryci	54	44	10	43	15	1	7	6	1	3	258
	Renciści	62	39	11	42	10	1	9	4		6	77
	Uczniowie i studenci	72	35	15	37	15		13	12			43
	Gospodynie domowe i inni	51	35	10	46	33	1	12	6			71

Tabela 1 cd.

		Co, w Pana(i) ocenie, ma największy wpływ na sukces zawodowy?										Liczba osób
		Wiedza, umiejętności	Solidna, rzetelna praca	Inicjatywa i przedsiębiorczość	Wykształcenie	Znajomości, protekcja	Pochodzenie społeczne	Szczęście, przypadek	Cwaniactwo, przebiegłość	Coś innego	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		59	41	18	33	18	2	11	6	1	2	1034
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	61	33	29	27	24	2	14	8	1	1	132
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	66	41	19	22	23	3	14	3		1	97
	sekt. pryw. poza rolnict.	58	46	28	20	17	3	14	7	2	1	261
	prywatnym gosp. rolnym	63	40	8	43	19		12	6	2		60
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	56	40	12	49	18	1	5	7	2	1	109
	Od 650 zł do 999 zł	54	45	11	43	16	1	14	6	0	1	139
	Od 1000 zł do 1399 zł	59	38	15	35	22	1	11	4	0	3	210
	Od 1400 zł do 1999 zł	58	48	17	31	19	3	8	8	2	0	148
	2000 zł i więcej	65	44	31	23	11	3	10	4	1	1	211
Ocena własnych war. mater.	Złe	43	40	9	42	23		14	9	2	3	87
	Średnie	57	36	15	36	22	2	11	7	1	2	406
	Dobre	63	45	21	30	15	2	10	5	1	1	540
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	69	49	11	23	13	5	10	8	2	2	56
	Raz w tygodniu	57	42	17	36	22	2	8	6	1	2	439
	1-2 razy w miesiącu	65	37	20	37	14	1	13	2		1	171
	Kilka razy w roku	55	38	19	36	18	1	14	7	1	1	223
	W ogóle nie uczestniczy	58	44	22	21	17	3	14	11	1	2	138
Poglądy polityczne	Lewica	61	46	21	26	19	1	12	6	1	1	175
	Centrum	63	41	21	36	16	3	9	5		1	267
	Prawica	55	42	17	32	20	1	9	8	2	1	321
	Trudno powiedzieć	57	36	14	37	18	2	15	5	0	3	263